

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

ח.

עין משפט
נר מצוה

(א) נפי' אורה מרזו של הקב"ה לו ללדק כמו כי קרן עור פני משה וסס חיון עורו אעפ"י שם אלל המקום עורו לומר מוקף האור הגדול אלל הקב"ה יומר מאלל הנדיקס ערוך בערך קרן. (ב) לקמן ק"ג: (ג) לקמן לא: ב"מ מב, (ד) [לקמן: וי"ג]. (ה) ב"ב י: ר"ה ד, (ו) ג"א שאין מנסיסין (ז) ז"ל רש"י, (ח) [לקמן לא:]. (ט) נפי"א ה"ג, (י) ש"ל (י"א) ע"י מוס' ב"מ מב. ד"ה שפ"ן.

תורה אור השלם

1. שבעת ימים שאר לא יקרא בבתיכם כי כל אבל מקומצת ונבדקה הפש והוא מנערת ישראל בגר ובאורח הדרך: שפות יב יט
2. ויחפש בגדול החל ובקטן קלה ויבדק והגביע באמתחת בנימן: בראשית מד יב
3. והנה קצת היה אהפש את ירושלים בנרות ופקדתי על האגשים והקפאים על שמריהם והאמרים בלבכם לא יטיב יי ולא ידע: צפניה א יב
4. נר יי נשמת אדם חפש כל חדרי בטן: משלי כ
5. ונהג כאור תורה קרנים מידו לו ושמ תקיפו עזה: חבקוק ג ד

מוסף רש"י

חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער. ואין לרין לעשו דלן כלן עור על יראה (בי"ט מב).

מוסף תוספות

- א. והיא במקום מחיצה, ובכד חיצון משתמשים בעינו אכילתם ושתייתם ושאר צרכיהם וכדו פנים מוחים שם בנדיהם ומצניעים אותם שם. מ"י ה"ן. ב. דאי היה קאי אטתה לא שייך ביה צד חיצון וצד פנימי. מוס' ר"פ. ג. ומשני דאמר אינו צריך בדיקה היינו בכל ענין, מיידי דמיתתא והא דקאמר הכא וכו' דנקט עצים ואבנים וכו', כיון דמדידא. שם.
- ד. כדקתני חמץ שנפלה עליו מפולת. מוס' ה"ל"ט.
- ה. בכך אלא לבדוק בעצמו וכיון דאיכא סכנה לא צריך. מ"י ה"ן.

רבינו הגאון

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. ואע"ג דק"ל חצרו אינה צריכה בדיקה הואיל ונרובין מצויין שם. ואכסדרה לאורה נבדקת, אתא לא לאור חרמה לאשמעין שהבדק ביום בזמן שהחמה מצויה בעולם כשהוא בודק בבית אינו בודק אלא

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. לקמיה מפרש מאי מעליותא מאבוקה: לאורה נבדקת. לאור שלה נבדקת ואין לרין להציא לה אור הנר כלילה אלא בודקה ביום: ודאיכא. בציאה מקום נבדק לא סגי' לה לאור הארובה: אי נימא

מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר **שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם ואומר** ויהפוש בגדול החל ואומר **בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר** נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן האי אור החמה היכי דמי אי נימא בחצר האמר רבא **הצר אינה צריכה בדיקה מפני שהעורבין מצויין שם אלא באכסדרה האמר רבא באכסדרה לאורה נבדקת לא צריכה לארובה דבחדר ודהיכא אי לבהדי ארובה היינו אכסדרה אלא לצדדין ואבוקה לא והאמר רבא מאי דכתיב **ונגוה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם הביון עוון** למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה ואמר רבא **אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אמר רב נחמן בר יצחק זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין רב זביד אמר זה אורו לפניו וזה אורו לאחריו רב פפא אמר האי בעית והאי לא בעית רבינא אמר האי מושך נהורא והאי מוקטף איקטופי: כל מקום שאין מכניסין בו: כל מקום לאתווי מאי לאתווי הא דתנו רבנן יחורי בית העליונים והתחתונים יוגג היציע ווגג המגדל יורפת בקר ולולין ומתבן יואוצרות יין וואוצרות שמן אין צריכין בדיקה רש"י. אומר משה החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה ורמינהו יחור שבין אדם לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו ר' שמעון בן גמליאל אומר משה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא משה אמטה קשיא חורין אחרון חורין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי משה אמטה לא קשיא הא דמידליא הא דמיתתאי וואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאכילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חייה עשו אוצרות שכר בבבל כאוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בבוטרי אמר רבה בר רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרי צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחורין ולסדקין לבדוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש לא צריכא דנפל אי נפל למה לי בדיקה והתנן **חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער התם שאין הכלב יכול לחפש אחריו הכא כשהכלב יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר** **שלוחי מצוה אינן ניזוקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא** **האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי******

משה החולקת בתוך הבית ומפסקת. פירש"י דלענין תחתיה מיידי וקשה לפני' לא ה"ל למימר החולקת אלא מפסקת ותו לא אלא י"ל חולקת בתוך הבית ומפסקת היינו שמונת באלמע הצית וחולקת היינו שמגעת מכותל לכותל^א ואינו יכול לעבור מלד אחר אלא על גבי המטה או ישות ויעבור תחתיה וקאמר דלין לרין צדיקה ללד הפנימי וכן משמע בירושל' ובמוספתא^ב דקאמר רש"י אומר מטה שהיא חוצלת החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים מונחים תחתיה בודק לד החיון ואינו בודק לד הפנימי וממוך הירושלמי משמע דצריכתא דקתני זה עלים ואבנים גרם אין נמי צדיקה והא ללא משני הכא יש עלים ואבנים משום ללא משמע ליה ששציל כך אין לרין צדיקה^ג [אלא] משום שאין לרין לשות ולעבור תחת המטה ומשני הא דמיליא התם לרין צדיקה לפי שרגליה גבוהין ויכול לעבור תחתיה בלא שמייה אי נמי במיליא א"כ ללא ניחא לעלות על גבה ולעבור וי"ס דגרסי אין לרין צדיקתא וצתרייתא לרין ולפי גירסא זו נקט עלים ואבנים סדורים תחתיה לרבותא ור"ס גרס בתרווייהו אין לרין ופריך מהא דצדיקתא לא צדיקתא עלים סדורים וצתרייתא צדיקתא: **הכא כשהכלב יכול לחפש אחריו.** ולכן אינו פטור אלא מפני הסכנה והא דמשמע גבי מפולת לאס הכלב יכול לחפש אינו כמבוער ולרין לעבור ולא מייסטר מפני סכנת עקרב אורי"י שאני התם דודאי איכא חמץ^ד הטריחוהו חממים^ה להשכיר פועלים צמרא ותינא אלל הכא שאין החמץ ידוע לא הטריחוהו^ו: ע"כ

לעיו רש"י

אנפרי"ן [אנפרי"ן]. יציע. מיישטי"ר. ארון כלים.

רבינו הגאון (המשך)

בב. וכן באבוקה אע"ג שהאבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אין בודקין אלא בב. דמשוך נהוריה ואורו לפניו ויכול להכניסו בחורין ובסדקין. תנו רבנן חורי הבית העליונים כו'. פירוש העליונים שאין יד מגעת להשתמש בהן, וכן התחתונים עם הקרקע. והגם שאין בני אדם משתמשים בו וכן היציע. וזה היציע יש לו שלש שמות יציע צלע והתא, יציע דמתיב היציע התחתונה וגו', והוא מפורש בפי המוכר את הבית בתחלתו, וכן הפת כדכתיב ואין בקר בפתים. ולולין כדכתיב ובלולים יעלו אל התיכונה. ומתבן כמשמעו. ואוצרות יין ושמן שאין מסתפקין מהן ואין נכנסין בהם בכל שעה, דליכא למיחש של שמת נכנס אדם לשם כפת שבידו ושכחו. כל אלו אין צריכין בדיקה. וכן מטה החולקת בבית, אם היא מוטלת בקרקעית הבית ומפסקת, כלומר היא מיושבת מן החולקת של בית עד הכותל שבגגו ואין אדם יכול לעבור לא מתחתיה ולא מצודה, כל הבית שהוא אחרון אותה המטה אין צריך בדיקה. ואם מטה זו מוליא. עד שיהיו עצים ואבנים סדורים תחתיה שאין מי שיכול לעבור תחתיה. ואם הם אוצרות יין ושמן במסתפק מהן, וכן אוצרות שכר בבבל, ובי דגים קטנים ובי ציבי ובי תמרי ובי מילחי ובי קירי, כולן צריכין בדיקה. פירוש קירי, שעה. תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחור ולסדקין, אע"פ שהכלב יכול לחפש אחריו, דחיישינן לסכנת עקרב. ואע"ג דאמר ר' אלעזר שלוחי מצוה אינן ניזוקין, חיישינן שמא יתכין לחפש אבן חיפוש החמץ על מחט שאבדה לו קודם לכן. ואמרין וכה"ג לאו מצוה היא, והתניא האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיו בני או בשביל שאבדה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור.

בט א מ"י שם הל' ד טו"ש"ע שם ספ"ק ו: ב ג ב מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק א: נא ד מ"י שם הלכה ו טו"ש"ע שם ספ"ק ד: גב ה מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק ה: גג ו מ"י שם טו"ש"ע ספ"ק ו: גד ז מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק ג: גה ח מ"י שם הלכה ה טו"ש"ע שם ס"ו: נו ט מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק ח:

לעיו רש"י

אנפרי"ן [אנפרי"ן]. יציע. מיישטי"ר. ארון כלים.

רבינו הגאון (המשך)

בב. וכן באבוקה אע"ג שהאבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אין בודקין אלא בב. דמשוך נהוריה ואורו לפניו ויכול להכניסו בחורין ובסדקין. תנו רבנן חורי הבית העליונים כו'. פירוש העליונים שאין יד מגעת להשתמש בהן, וכן התחתונים עם הקרקע. והגם שאין בני אדם משתמשים בו וכן היציע. וזה היציע יש לו שלש שמות יציע צלע והתא, יציע דמתיב היציע התחתונה וגו', והוא מפורש בפי המוכר את הבית בתחלתו, וכן הפת כדכתיב ואין בקר בפתים. ולולין כדכתיב ובלולים יעלו אל התיכונה. ומתבן כמשמעו. ואוצרות יין ושמן שאין מסתפקין מהן ואין נכנסין בהם בכל שעה, דליכא למיחש של שמת נכנס אדם לשם כפת שבידו ושכחו. כל אלו אין צריכין בדיקה. וכן מטה החולקת בבית, אם היא מוטלת בקרקעית הבית ומפסקת, כלומר היא מיושבת מן החולקת של בית עד הכותל שבגגו ואין אדם יכול לעבור לא מתחתיה ולא מצודה, כל הבית שהוא אחרון אותה המטה אין צריך בדיקה. ואם מטה זו מוליא. עד שיהיו עצים ואבנים סדורים תחתיה שאין מי שיכול לעבור תחתיה. ואם הם אוצרות יין ושמן במסתפק מהן, וכן אוצרות שכר בבבל, ובי דגים קטנים ובי ציבי ובי תמרי ובי מילחי ובי קירי, כולן צריכין בדיקה. פירוש קירי, שעה. תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחור ולסדקין, אע"פ שהכלב יכול לחפש אחריו, דחיישינן לסכנת עקרב. ואע"ג דאמר ר' אלעזר שלוחי מצוה אינן ניזוקין, חיישינן שמא יתכין לחפש אבן חיפוש החמץ על מחט שאבדה לו קודם לכן. ואמרין וכה"ג לאו מצוה היא, והתניא האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיו בני או בשביל שאבדה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור.

